การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

The Development of Transformational Leadership Model of 21st Century Administrators in Krabi's Private School

ธเนศ ขจรสุวรรณ์,
วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และ นพรัตน์ ชัยเรือง
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Taned Khajonsuwan,
Werayut Chatakan and Nopparat Chairueng
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 6577701011@nstru.ac.th

****

บทคัดย่อ

รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ เป็นการวิจัยวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และเพื่อตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรทั้งหมด จำนวน 85 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ 2) สร้างรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 3) ตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและการสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และแบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่ 2 การสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดเป็นอันดับแรก สภาพปัจจุบันของทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีลำดับความสำคัญเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะที่ 6 ทักษะการแก้ปัญหา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดเป็นอันดับแรก 2) สร้างรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ 3) รูปแบบภาวะผู้นำการ

* วันที่รับบทความ : 10 กันยายน 2567; วันแก้ไขบทความ 17 กันยายน 2567; วันตอบรับบทความ : 18 กันยายน 2567
Received: September 10 2024; Revised: September 17 2024; Accepted: September 18 2024

เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ทุกรายการ สามารถนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ: ทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21; ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน; รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The Development of the Transformational Leadership Model of 21st Century Administrators in Krabi's Private School is a mixed method research with objectives to study the existing and preferable practices of the Transformational Leadership of the 21st century. This is to develop and revise the Transformational Leadership Model of the 21st century. The research has been sectioned into 3 stages: 1) Studying the embodied quality of Transformational Leadership of the 21st century from from the sample group selected from the total population comprising 85 people through questionnaires and interviews. 2) Developing the Transformational Leadership Model of the 21st Century, and 3) Revising the Transformation Leadership Model of the 21st Century through connoisseurship and focus groups with connoisseurship questionnaires and focus group questionnaires.

The result indicated: 1) the Transformational Leadership of the 21st Century is found to be practiced in the existing condition on a 'Good' level, while the preferable condition is found to be practiced at an 'Excellent' level. When considered per aspect, the 2nd element of "Motivation Inspiration" is ranked first on the Priority Needs Index of the highest preferable quality. When the Priority Needs Index is examined per item, it is found that the 6th skill, "Problem Solving Skill" is ranked first on the Priority Needs Index of the highest preferable quality. 2) The Development of the Transformational Leadership Model of 21st Century Administrators in Krabi's Private School is developed. 3) The Development of the Transformational Leadership Model of 21st Century Administrators in Krabi's Private School is accurate, appropriate, and feasible in all elements, thus applicable for practical deployment.

Keywords: Administrators in Krabi's Private School; Leadership skills of the 21st century; Transformational Leadership Model

บทนำ

โลกยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมั่นคงนั้นองค์ประกอบสำคัญ คือ การพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามความต้องการตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ก้าวกระโดด มีการแข่งขันอย่างเสรีไร้พรมแดนส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา และการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกมีการกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะในระดับสูงขึ้น เตรียม

กำลังคนให้มีสมรรถนะเพื่อสร้างผลิตภาพ (Productivity) ที่สูงขึ้น มีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำหรับประเทศไทยจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) สู่อุตสาหกรรม 4.0 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักการให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพ และประสิทธิภาพทุกมิติ ทั้งผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท เป็นการศึกษาตลอดชีวิตและบูรณาการการทำงานร่วมกัน (วิจารณ์ พาณิช, 2558) การพัฒนาในยุคปัจจุบันเน้นการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ และทุกยุคทุกสมัยการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มี “ภาวะผู้นำ” ที่เหมาะสมและเป็นมืออาชีพ เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกด้าน ล้วนแต่มาจากแนวคิดบทบาทภาวะผู้นำทั้งสิ้น จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนได้ (กนกอร สมปราชญ์, 2558)

ดังนั้น การศึกษาในยุคปัจจุบันของประเทศไทยจึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 – 2569) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กฎหมาย ยุทธศาสตร์และแผนงานทั้งหลายเหล่านี้ ต่างมีอุดมการณ์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขและมีทักษะชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สถานศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาเช่นกัน ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษาก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีภาวะผู้นำมีทักษะในการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาซับซ้อนได้ ต้องพัฒนาทักษะ ความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับโลกยุคใหม่ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำ (Leadership) ในการบริหารจัดการองค์การหรือสถานศึกษา (Organization or Schools) ให้เกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล

(Effectiveness) ตามเป้าหมาย (Goals) ซึ่งการบริหารจัดการองค์การย่อมมีความเสี่ยงต่าง ๆ (Risks) ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ (Vison) และสมรรถนะ (Competency) โดยมีความสามารถ (Ability) มีความเป็นผู้นำสามารถนำพาองค์การให้มีความเจริญเติบโต (Growth) อยู่รอดได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง (Survival) มีความเป็นเลิศ (Excellence) อย่างยั่งยืน (Sustainable) เปลี่ยนวิธีการทำงานคือต้องเป็นคนลงมือทำทันที (Act Fast) ทำอย่างก้าวกระโดด รวดเร็ว และเป็นเชิงรุก (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ความสำคัญของภาวะผู้นำ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการบริหารการศึกษามากขึ้น ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำ และความเป็นมืออาชีพทางการบริหารที่สูง โดยวิชาชีพบริหารการศึกษาจะได้รับการยกระดับจากสังคมให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นที่จะต้องรู้ เข้าใจ และประยุกต์ทฤษฎีหลักการทางการบริหารเพื่อบริหารจัดการให้ระบบบริหารและระบบสนับสนุนการเรียนรู้อื่น ๆ ของสถานศึกษาสามารถที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ก่อให้เกิดคุณภาพและความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2557) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาเอกชน จึงเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวได้จัดทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และนำพาองค์การสู่ความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 และผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวคิดให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน บรรลุตามเป้าหมาย สืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

2. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ทั้งหมด 47 โรงเรียน จำนวน 85 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ใช้ทั้งหมดของประชากร จำนวน 85 คน ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต จำนวน 19 คน ผู้อำนวยการ จำนวน 44 คน ผู้จัดการ จำนวน 19 คน และรองผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน

2. การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์เอกสาร ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) และสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) นำมาสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 องค์ประกอบ ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 6 ทักษะสำคัญ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นปลายเปิด และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นปลายเปิด

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ในการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ไปทดลองใช้ (Try out) กับสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 7 โรงเรียน ที่มีบริบทเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.907

4. กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในแต่ละระยะตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย โดยใช้ 1) แบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์ 3) การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และ 4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) และสรุปเป็นความเรียง

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

1.1 การศึกษา และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความ แล้วนำ ข้อสรุปที่ได้มาทำการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) ให้เป็นองค์ความรู้ (Knowledge Body) เพื่อนำมากำหนดเป็นตัวแปรองค์ประกอบ และใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อเป็นข้อมูลนำมาใช้ในการจัดทำงานวิจัยนี้

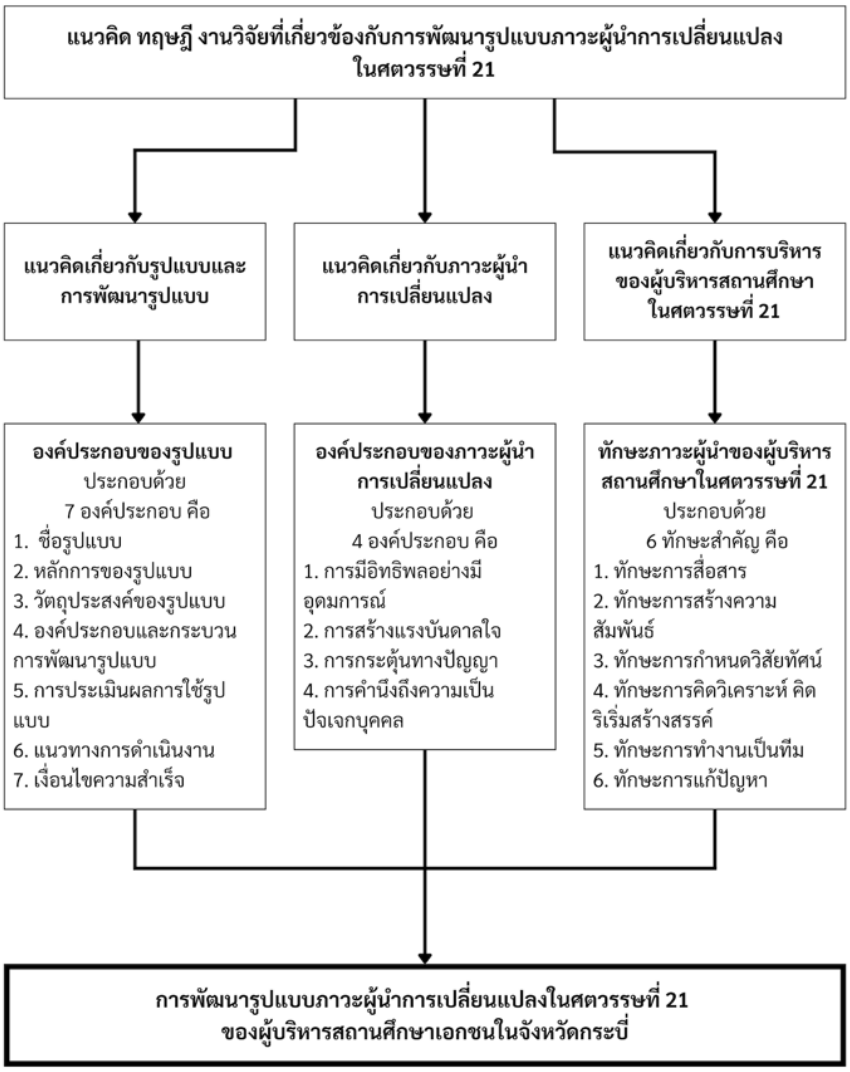
1.2 นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ไปสัมภาษณ์เชิงลึกความคิดเห็นของนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา/ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำนวน 2 คน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method)

1.3 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากตำรา เอกสารวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำข้อสรุปที่ได้มาทำการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) ให้เป็นองค์ความรู้ (Knowledge Body) และใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างร่างรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ และตรวจสอบร่างรูปแบบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ โดยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Accuracy) และความเหมาะสม (Propriety) โดยมีผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน และตรวจสอบความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) โดยจัดการสนทนากลุ่มจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน (Focus Group Discussion) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จำนวน 9 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์จากแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership Theory) และองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550), วิโรจน์ สารัตนะ (2556),รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556), Bass and Avolio (1994), Fullan (2006) และทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ Humphrey and Stokes (2000), วิจารณ์ พานิช (2555) และไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็น

กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ นี้ ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 องค์ประกอบ โดยใช้แบบการเรียงลำดับของข้อมูล โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 องค์ประกอบ โดยใช้แบบการเรียงลำดับของข้อมูล โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 องค์ประกอบ โดยรวม มีค่าเท่ากับ (PNI=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่ 2 การสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดเป็นอันดับแรก (PNI=0.34) รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้นทางปัญญา (PNI=0.32), องค์ประกอบที่ 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (PNI=0.28) และองค์ประกอบที่ 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (PNI=0.27) ตามลำดับ สภาพปัจจุบันของทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แบบการเรียงลำดับของข้อมูล โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แบบการเรียงลำดับของข้อมูล โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของของทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีค่าเท่ากับ (PNI=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะที่ 6 ทักษะการแก้ปัญหา (PNI=0.41) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ทักษะที่ 1 ทักษะการสื่อสาร (PNI=0.40), ทักษะที่ 3 ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ (PNI=0.39), ทักษะที่ 4 ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ (PNI=0.38), ทักษะที่ 2 ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ (PNI=0.35), และทักษะที่ 5 ทักษะการทำงานเป็นทีม (PNI=0.31) ตามลำดับ

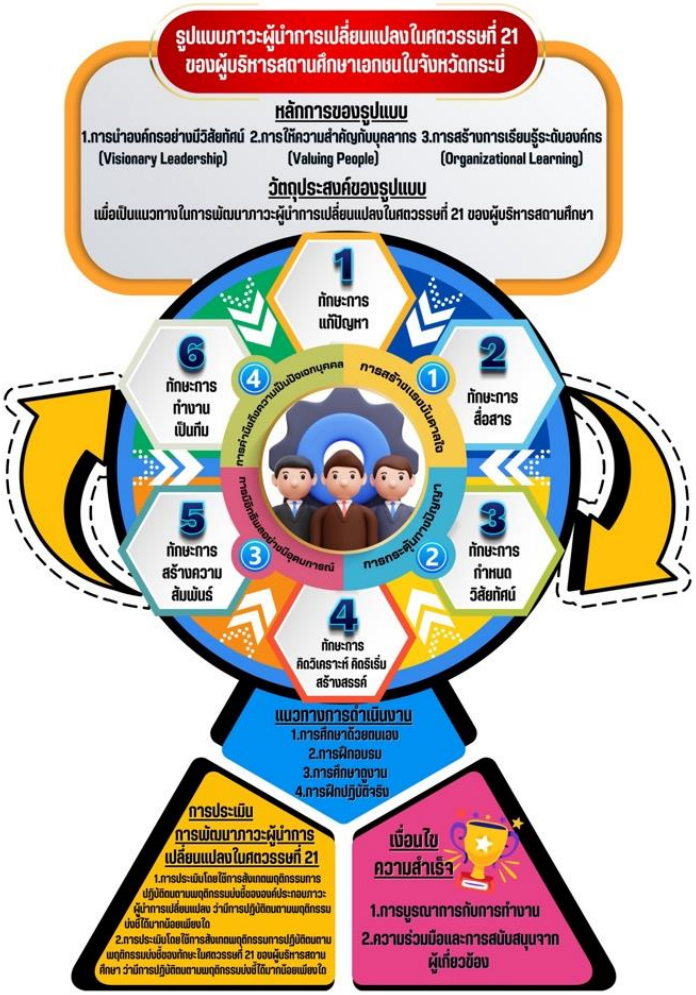
องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
องค์ประกอบที่ 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.72	0.33	มาก	4.76	0.24	มากที่สุด	0.28	3
องค์ประกอบที่ 2 การสร้างแรงบันดาลใจ	3.52	0.34	มาก	4.70	0.32	มากที่สุด	0.34	1
องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้นทางปัญญา	3.54	0.38	มาก	4.68	0.28	มากที่สุด	0.32	2
องค์ประกอบที่ 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.70	0.28	มาก	4.70	0.29	มากที่สุด	0.27	4
รวม	3.62	0.32	มาก	4.72	0.27	มากที่สุด	0.30	

แผนภาพที่ 2 การวิเคราะห์ประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 องค์ประกอบ

ทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	อันดับ
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill)	3.34	0.52	ปานกลาง	4.68	0.48	มากที่สุด	0.40	2
2.ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ (Interpersonal skill)	3.53	0.53	มาก	4.78	0.45	มากที่สุด	0.35	5
3. ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision skill)	3.40	0.60	ปานกลาง	4.73	0.43	มากที่สุด	0.39	3
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity skill)	3.42	0.53	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด	0.38	4
5. ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)	3.61	0.52	มาก	4.74	0.45	มากที่สุด	0.31	6
6. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skill)	3.36	0.57	ปานกลาง	4.69	0.47	มากที่สุด	0.41	1
รวม	3.44	0.55	ปานกลาง	4.72	0.45	มากที่สุด	0.37	

แผนภาพที่ 3 การวิเคราะห์ประเมินสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 6 ทักษะสำคัญ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ พบว่า ผลการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ มีองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 5) แนวทางการดำเนินงาน 6) การประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ องค์ประกอบที่ 2) การกระตุ้นทางปัญญา องค์ประกอบที่ 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และองค์ประกอบที่ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ทักษะสำคัญ คือ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และ6) ทักษะการทำงานเป็นทีม

แผนภาพที่ 4 รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ทุกรายการ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) องค์ประกอบที่ 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) องค์ประกอบที่ 2 การสร้างแรงบันดาลใจ 3) องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) องค์ประกอบที่ 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ทักษะสำคัญ คือ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ 3) ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ทักษะการทำงานเป็นทีม 6) ทักษะการแก้ปัญหา โดยมีข้อค้นพบดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

จากผลการวิจัยด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ องค์ประกอบที่ 2) การกระตุ้นทางปัญญา องค์ประกอบที่ 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และองค์ประกอบที่ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และรูปแบบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ทักษะสำคัญ คือ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และ6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหารองค์กร การสร้างวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษาชัดเจน มีความทุ่มเทในการทำงาน มีความเสียสละ สร้างเจตคติที่ดีในทุกเรื่อง ผู้บริหารมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ร่วมงานเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุด ทำให้ผู้ร่วมงานมีความเชื่อมั่นในการบริหารของผู้บริหาร และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สิรินาถ ปัทมาวิไล, 2561) ได้ค้นพบว่า สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 สมรรถนะที่สำคัญ ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารด้านการมี วิสัยทัศน์ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการใช้นวัตกรรม ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงจูงใจและการทำงานเป็นทีม ด้านการแก้ปัญหาและตัดสินใจและมุ่งผลสัมฤทธิ์ และผลจากการวิเคราะห์ระดับปฏิบัติการในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและระดับความสำคัญในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนั้น (Humphrey and Stokes, 2000) ได้ศึกษาแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบ 3 ทักษะ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ทักษะเกี่ยวกับคน (People skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม และ 3) ทักษะการเขียนแนะ ทักษะเกี่ยวกับคน มีความสำคัญต่อการนิเทศงานอย่างมาก และยิ่งจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต กลุ่มที่ 2 ทักษะทางเทคนิค (Technical skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะการวิเคราะห์ทางเทคนิค 2) ทักษะการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 3) ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางเทคนิคจำเป็นต้องมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสถานศึกษาบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management) ซึ่งเป็นการบริหารตนเอง (Self-organizing) กลุ่มที่ 3 ทักษะการบริหาร (Administrative skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะการบริหารจัดการโครงการ 2) ทักษะการเขียน และ 3) ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาให้มีทักษะในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวกับการบริหาร เช่น ข้อมูลงบประมาณ การจัดทำฐานข้อมูลทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

1. จากผลการวิจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) องค์ประกอบและกระบวนการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 5) การประเมินผลการใช้รูปแบบ 6) แนวทางการดำเนินงาน และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยพัฒนาเป็นรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการพัฒนารูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไปตามหลักวิชาการ มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยแนวคิดทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน มีการตรวจสอบประเมินผลโดย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการวิจัยนี้มีองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ องค์ประกอบที่ 2) การกระตุ้นทางปัญญา องค์ประกอบที่ 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และองค์ประกอบที่ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เอกวัส มากสุข, 2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ 3) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน 5) ด้าน

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 6) ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ และ7) ด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) หลักการและแนวคิดข้อมูลที่นำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบ 5) นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรูปแบบ 6) กลไกและกระบวนการบริหารของรูปแบบ 7) แนวทางการดำเนินงานของรูปแบบ 8) เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ 9) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ นอกจากนั้น (สิรินาถ ปัทมาวิไล, 2561) ได้ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 สมรรถนะที่สำคัญ ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการมี วิสัยทัศน์ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการใช้นวัตกรรม ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงจูงใจและการทำงานเป็นทีม ด้านการแก้ปัญหาและตัดสินใจและมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ(Yukl, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาไปสู่จุดหมายที่ต้องการในอนาคต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ 2 ประเภท จึงจะสามารถนำสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จกล่าวคือ 1) วิสัยทัศน์เกี่ยวกับสถานศึกษาและบทบาทของตนเอง หมายถึง มีความเข้าใจถึงระบบการเจริญเติบโตและ การเปลี่ยนแปลงองค์กรมีวิสัยทัศน์ที่มองเห็นสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต 2) มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลง หมายถึง มีทักษะที่จำเป็นต่อการนำสมาชิกทุกคนและทุกระบบย่อยขององค์กรให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันในการเปลี่ยนแปลงองค์กรนั้น ผู้นำย่อมต้องการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสภาพองค์กรที่เป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันและสภาพองค์กรในอนาคตที่สามารถเป็นไปได้และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ วิสัยทัศน์ของผู้นำเพื่อกำหนดทิศทางในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาและเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

2. จากผลการวิจัยด้านองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ทักษะสำคัญ คือ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และ6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริหารต้องเรียนรู้และปรับตัว ปรับเปลี่ยนทิศทางการทำงานของผู้ร่วมงานและการพัฒนาองค์การให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 – 2569) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานทั้งหลายเหล่านี้ต่างเป็นนโยบายที่ผู้บริหารต้องตระหนักเพื่อนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษาในเชิงบวก ทั้งในด้านวัฒนธรรมองค์การและในด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรชัย เจดามาน, 2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำยุค 4.0 ในพลวัตศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะการตัดสินใจความสามารถในการสืบสวน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ผู้นำควรจะมีความสามารถ ได้แก่ สามารถตัดสินใจจากพื้นฐานของการวิเคราะห์ การตีความ และการเข้าใจในข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้อง คิดอย่างสร้างสรรค์และอย่างมีมโนภาพในการคาดการณ์ล่วงหน้าการแก้ปัญหาและการกำหนดโอกาสของการปฏิบัติงานแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีวิจารณญาณที่ดี ทักษะในการสื่อสาร คือ ความสามารถในการอธิบายความคิดได้อย่างชัดเจนและสามารถเข้าใจในทัศนะของบุคคลอื่น ซึ่งควรจะสามารถทำได้ เช่น สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งทางวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้รับข่าวสารที่หลากหลาย เจรจาต่อรองและดำเนินการปรึกษาหารืออย่างมีประสิทธิภาพ บริหารระบบการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเป็นประธานในการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนารักษาและใช้เครือข่ายที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ (Lee, 2008) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ทักษะภาวะผู้นำโรงเรียนที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ในการปฏิบัติงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทักษะการสร้างทีมงาน (Team Building Skill) ทักษะด้านความร่วมมือ (Collaboration Skill) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ (Critical Thinking and Creativity Skill) ทักษะด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication Skill) และทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Learning Innovation Skill) และ (Humphrey and Stokes, 2000) ได้ศึกษาแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบ 3 ทักษะ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ทักษะเกี่ยวกับคน (People skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม และ 3) ทักษะการเขียนแนะ ทักษะเกี่ยวกับคน มีความสำคัญต่อการนิเทศงานอย่างมาก และยิ่งจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต กลุ่มที่ 2 ทักษะทางเทคนิค (Technical skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะการวิเคราะห์ทางเทคนิค 2) ทักษะการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 3) ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางเทคนิคจำเป็นต้องมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสถานศึกษาบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management) ซึ่งเป็นการบริหารตนเอง (Self-organizing) กลุ่มที่ 3 ทักษะการบริหาร (Administrative skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะการบริหารจัดการโครงการ 2) ทักษะการเขียน และ 3) ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาให้มีทักษะในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวกับการบริหาร เช่น ข้อมูลงบประมาณ การจัดทำฐานข้อมูลทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) มาปรับเปลี่ยนรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ได้รูปแบบที่มีความถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 5) แนวทางการดำเนินงาน 6) การประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ และจากการสนทนากลุ่ม จากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ มีความเป็นไปได้ (Feasibility) และมีความเป็นประโยชน์ (Utility) สามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงหรือประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาในโอกาสต่อไป ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากข้อมูลที่ได้มาทั้งที่เป็นเอกสาร งานวิจัย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภาวินทร์ ณ พัทลุง, 2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง และมีความเป็นประโยชน์ทุกด้าน และ(เอกวัส มากสุข, 2560) ศึกษาเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และจากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ จำนวน 12 คน พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

การนำรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการทุกฝ่ายในสถานศึกษา ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการทำงานของครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของความรับผิดชอบเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด และเกิดความยั่งยืนในสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการบริหารไปใช้ในการกำหนดนโยบาย กำหนดบทบาทภารกิจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในส่วนต่าง ๆ ให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความร่วมมือและเป็นการเสริมสร้างพลังเชิงบวกที่ส่งผลต่อการทำงานในสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากจะเป็นการสร้างช่องทางในเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนสามารถเผยแพร่เป็นองค์ความรู้และนวัตกรรมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่ ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกิดขึ้น กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลังจากที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำรูปแบบไปใช้

2.2 ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกระบี่

2.3 ควรมีการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม กับหน่วยงานความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

กนกอร สมปราชญ์. (2558). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. ขอนแก่น: การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรชัย เจดามาน. (2560). ภาวะผู้นำยุค 4.0 ในพลวัตศตวรรษที่ 21. *ออนไลน์*. 16 กุมภาพันธ์ 2566. แหล่งที่มา: http://personnel.obec.go.th/hris-th/ebook/leader4/

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2561). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจวิทยาลัย.

ภาวินทร์ ณ พัทลุง. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิจารณ์ พานิช. (2558). *แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.* สงขลา: สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2557). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย โดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558-2559.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สิรินาถ ปัทมาวิไล. (2561). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เอกวัส มากสุข. (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Humphrey, B. and J. Stokes. (2000). *The 21st century supervisor : Nine essential skills for frontline leaders.* San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer.

Lee, D.M. (2008). *Essential Skill for Potential School Administrators: A Case Study of One Saskatchewan Urban School Division.* University of Saskatchewan: Saskatoon.

Yukl. G.A. (1989). *Leadership in Organizations.* (2nd ed). Englewook Cliffs, NJ: Prentice Hall.